

הדחויים שבים הביתה – שיעור סיכום

לעילוי נשמת דניאלי זוננפלד ז"ל

1. **קין – עיר/טכנולוגיה/יישוב עולם.**
בראשית רבה בר כג: ואחות תובל קין נעמה, א"ר אבא בר כהנא נעמה אשתו של נח היתה, למה היו קורין אותה נעמה שהיו מעשיה נעימים,
2. **לוט – ערכים בשירות החיים (הסופיסטים)**
ילקוט שמעוני דברים רמז תתת: אמר ליה הקדוש ברוך הוא לא כשעלתה על דעתך [עלתה על דעתי] שתי פרדות טובות יש לי להוציא מהן רות המואביה ונעמה העמונית, רות פרק ד(ג) וילקח בעז את רות ונתהילו לאשה ויבא אליה ויתן יקח לה הריון ותלד בן: (כב) ועבד הוליד את ישי וישי הוליד את דוד:
3. **ישמעאל – החופש נטול הגבולות**
בראשית פרק כה(ט) ויקברו אתו יצחק וישמעאל בניו אל-מערת המכפלה אל-שדה עפרן בן-לחם החתי אשר על-פני ממצא: תלמוד בבלי בבא בתרא טז ב: א"ר יוחנן: ישמעאל עשה תשובה בחיי אביו, שנאמר: ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו.
בראשית רבה ח"י שרה סב(ט) ויקברו אתו יצחק וישמעאל וגו' כאן בן האמה חולק כבוד לבן הגבירה.
4. **עשיו - שאיפות גדולות בתוך אישיות מוגבלת.**
5. **רד"ק לג ד: וירץ - כשראה שנכנע כל כך לפניו כיפר לו כל מה שעשה לו ונתמלא עליו רחמים**
6. **רש"ר הירש לג ד: נשיקה זו ודמעות אלה מראות גם את עשו כבן בנו של אברהם. מן הנמנע שעשו היה רק פרא איש ציד, שאם לא כן, היאך עלה בידו להשתלט על כל התפתחות האנושות. החרב הערטילאית, הכח הגס לבדו, לא יכשירו לכך. אך גם עשו יניח קמעא קמעא את החרב מידי, יותר ויותר הוא יתן מקום לאנושיות. .... בשעה שהחזק, כדוגמת עשו כאן, נופל על צוארי החלש, ומשליך מידי את חרב התוקפנות - רק אז מתגלה שצדק ואנושיות ניצחו בלב.**
7. **בראשית פרק מט(ה) שמעון ולוי אחים כלי חקס מכרתיהם: (ו) בסדמ אל-תבא נפשי בקהלם אל-תתד כבדי כי באפם הרגו איש וברצונם עקרו-שור: (ז) ארוז אפם כי עז ועברתם כי קשתה אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל: ס**
8. **מדרש אגדה בראשית ויחי מט ז: אחלקם ביעקב. זה שמעון שלא היה חלקו מחובר ביחד, כי יהודה מפסיק בחלקו של שמעון.... ואפיצם בישראל. אלו כהנים ולוים שלא היה להם חלק עם ישראל שנאמר ונחלה לא יהיה לו וגו' (דברים יח ב), ומחזרים על הגרנות לחפש אחר תרומות ומעשרות:**
9. **פסיקתא זוטרתא: אלא אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל, שיהיו משבט שמעון ולוי מלמדים ומשננים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, שיהיו עוסקים בתורה אולי יתכבשו:**
10. **שכל טוב: ואף על פי שהדברים הם דברי תוכחה, ברכה הם לשמעון ולוי, שבתחלה דימו בדעתם שיהיו נטרדין מכל וכל, כיון ששמעו אחלקם ביעקב שמחו אמרו הלואי שנהיה בכלל אחינו,**
11. **חזקוני: אין זה קללה אלא ברכה כלומר יהי רצון שלא יצליחו באפם כדי שלא ירגילו להיות רגזנים**
12. **רבינו בחיי: ומה שפזר אותם בכל ישראל הענין הזה לתועלת ישראל בהוראותיהם.**
13. **כלי יקר: רצה לומר החלק הגדול ממדת העזות פנים וממדת קשי עורף שיש בטבע שני אחים אלו אחלק ואפיץ בכל ישראל ... (כדי) כשיתפשט בכל ישראל לא יגיע לכל אחד מישראל כי אם חלק קטן.... דבר אחר, אף על פי שהעזות וקשיות עורף מדה רעה מכל מקום יש בהם צד לטובה, כמו שאמרו חז"ל (אבות ה כ) הוי עז כנמר וכו' לעשות רצון אביך שבשמים, וכן קשיות העורף אך טוב הוא לישראל כדי שיעמדו בדתם לא ישובו מפני כל לשמוע בקול זרים....**
14. **רש"ר הירש: לפיכך - "אחלקם ביעקב", למען יוכל גם היהודי הנווד כרוכל להביט בגאווה על הפרחח האירופי, ואילו הוא, שהושפל עד עפר וזורה בין הגויים, ישמור על הכרתו העצמית ועל רגש הכלל... צדקה עשה עמנו הקדוש ברוך הוא שבכל מקומות פיזורינו היו בינינו גם בני שמעון ולוי. אלה החיו בנו את הכוח והעוז, את האש והגאווה היהודית האצילה, בשומרם על**

- הרוח היהודית שהאריכה ימים אחרי המדינה. וכך אומרת מסורת עתיקה: "משמעון סופרים ומשנים בבתי כנסיות ומשבט לוי בתי מדרשות שהיו עוסקין בתורה"
15. מלב"ם: אחלקם ר"ל את האף והעברה שלהם אחלק ביעקב, שהגם שצריך גם להם אף ועברה לעת הצורך
16. הרב קוק אורות הקודש א ט'

1. מפני כח הקיבול אשר לאדם ידיעה סותרת ידיעה, והרגשה הרגשה, וציור ציור,
2. אבל באמת ידיעה מחזקת ידיעה, והרגשה מחיה הרגשה, וציור משלים ציור. וכל מה שמתעלה האדם כליו מתרחבים עד שמוצא בעצמו את התוכן הגדול של השלום הפנימי, והתאמתן של הידיעות ההרגשות והציורים השונים זה עם זה.
3. והדבר הולך ומתרחב, עד שבא לעומק עמקים, למקום ששם הסתירה חריפה ועזה מאד, עד כדי קצף איתן של קודש.
4. ומרוב הדעת הפנימית, המתרחבת ומתפשטת בכל קומתו הרוחנית של האדם, נעשה שלום חודר נוקב ויורד עד התהום ותהום בכלל.
5. הדרך שעולים על ידי מעלה עליונה זו היא מתחילים בעת אשר האדם עומד במצבו הנמוך של פגיעת הסתירות, שגם אז ישנם שני דרכים, שהם זה למעלה מזה.
6. יש אשר ידיעה סותרת ידיעה, שוללת אותה לגמרי, עד אשר הידיעה הסתורה מכחה של הידיעה הנקנית נתשבת כאלו אינה במציאות, וכאילו כל ענינה הוא ריק ותוהו.
7. ויש אשר על ידי סתירתה של הידיעה האחת את השנייה מתמצות תמציות של הידיעה הסתורה ונכנסות בתוך הידיעה הנקנית האהובה. ואז אע"פ שמצד הכלי נראה שהאדם שולל וסותר את הידיעה המנוגדת, באמת מצד האור הפנימי הרי הוא בונה אותה ומקנה אותה לעצמו.
8. וכן הדברים הולכים בהרגשות וציורים, עד שעל ידי עומק השאיבה התמציתית, שהידיעה הקנויה שואבת מהידיעות המנוגדות הנדחות, מתרחבת הדעה בכללה, ובא המצב לידי הרום היותר גדול, שהוא עומק השלום בשכלולו, עד שכל הידיעות ההרגשות והציורים עומדים בצורה אורגנית וחטיבה משוכללה, שכל חלק משלים את החלק השני, ואין פרץ ואין צוחה ברחובותיהם. אשרי העם שככה לו אשרי העם שד' אלהיו, אשרי העם היודע להכיר את אדון העולם, מלך השלום שלו, ומרוב עונג אהבה שר הוא את שיר יידידות אהבה בתענוגים, שיר השירים אשר לשלמה.

1. ישנן דעות כאלה, שהן מוכרחות לפי טבע האדם לגרום בהתפשטותן תולדות מזיקות, אף על פי שהן בעצמן מועילות ואמתיות הן.
2. ונוצר לזה בטבע רוח האדם ללחום את קיומו, ולנגד לדעות הללו, כדי שלא יוזק, בענפייהן המתפשטים.
3. והמלחמה הולכת ומתארכת, עד שיסגל לו האדם גבורה יותר עליונה ממקורו הרוחני, ואז מרגיש הוא שעמדתו לא תפחד כלל מההתפשטות של הדעות הללו שנלחם נגדן.
4. והכח ההוא בעצמו שמחזק את רוחו ניתן לו על ידי המלחמה עצמה. ועל כן הוא יודע להוקיר מאד את ערכה של המלחמה. וידע כמה אומלל היה אם לא היה נלחם נגד ההתפשטות המזיקה לו אז.
5. ואח"כ בא בתוכן חיים של גבורה ומקבל את הדעות שנלחם נגד התפשטותן
6. אבל כשם שהאדם נתעלה כך נתעלו גם כן המושגים הרוחניים שלו, ואותן הדעות עצמן, אע"פ שנראות כאילו הן הן הדעות שנלחם בהן, באמת אין הדבר כן.
7. ורק לפי המבטאים החיצוניים הן דומות אלו לאלו, אבל מצד ערכן הפנימי, מובדלות הן זו מזו, כהבדל שבין קודש לחול, ובין אור לחשך.
8. ומה שהרחיק אז מוצא הוא שהרחיק בצדק, ומה שמקרב אותן הדעות אחר שנתעלו בצדק הוא מקרבן. ודוקא הדעות הדחיות שחוזרות ונראות בהן אנו מוצאים טל חיים, איתן וקדוש מאד.

לעילוי נשמת אבי מורי ראובן צבי בן הרב אהרן ובתיה ואימי מורתי ברטה בת רפאל וחיה ע"ה